

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Thy Name is Deer, Animal names in Semitic onomastics and name-giving traditions : evidence from Akkadian, Northwest Semitic, and Arabic
Dirbas, H.

Citation

Dirbas, H. (2017, February 14). *Thy Name is Deer, Animal names in Semitic onomastics and name-giving traditions : evidence from Akkadian, Northwest Semitic, and Arabic*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/45994>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/45994>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/45994> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Dirbas, H.

Title: Thy Name is Deer. Animal names in Semitic onomastics and name-giving traditions : evidence from Akkadian, Northwest Semitic, and Arabic

Issue Date: 2017-02-14

Samenvatting

Dankzij de uitzonderlijk lange geschreven geschiedenis van de Semitische taalfamilie kunnen wij beschikken over een bijzonder rijke verscheidenheid aan persoonsnamen uit een periode die loopt vanaf het midden van het 3e millennium BCE (Akkadisch) tot onze huidige tijd (Arabisch, maar deels ook [Bijbels-]Hebreeuws en Aramees).

Het doel van deze studie was om het gebruik van dierennamen in drie taalgroepen te bestuderen (Akkadisch, Noordwest Semitisch en Arabisch) vanuit taalkundig en sociaal-cultureel oogpunt. Voor dit doel ben ik uitgegaan van drie hoofdvragen: (1) het voorkomen van deze namen in het Onomasticon, (2) de redenen voor het gebruik ervan, en (3) de impact van familietradities, sociale omgeving en cultuurveranderingen op dit gebruik. Het onderzoek bestaat uit vier analytische hoofdstukken. In hoofdstuk twee, met zijn uitgebreide overzicht van naamgevingstradities in de betreffende taalgroepen, zet ik het kader voor het onderzoek uiteen. Hoofdstukken drie, vier en vijf zijn gewijd aan dierennamen in het Akkadisch, Noordwest Semitisch en het Arabisch.

Hoofdstuk twee geeft continuïteit in naamgeving in alle onderzochte talen aan en geeft aanwijzingen voor een aantal gemeenschappelijke aspecten. Naamgeving was een psychologische en sociaal-culturele uitdrukking voor een tijdgebonden/specifieke omstandigheid van de naamgever (bijvoorbeeld een omstandigheid gerelateerd aan de bevalling, familie, een ziekte, nostalgie, etc.) of zijn/haar religieuze of culturele verwantschap. Twee Semitische talen, Amoritisch en Arabisch hebben allebei wat we kunnen definiëren als ‘naamgevende dromen’, dat wil zeggen dat het kind een naam krijgt die rechtstreeks is ontvangen in een droom of wordt vernoemd naar een gedroomd voorwerp. In familieverband zijn twee praktijken waargenomen: (1) het vernoemen naar een familielid, man/vrouw, in het Akkadisch, Amoritisch, Palmyreens, en Arabisch (tot onze huidige tijd), en (2) harmonische naamgeving: twee of meer familieleden dragen namen die etymologisch, morfologisch, of categorisch/semantisch gerelateerd zijn (in het Akkadisch en Arabisch maar nauwelijks in het Palmyreens). Buiten de familiecontext, in de bredere samenleving, zijn status-gerelateerde namen en programmatische en ideologische namen (dat wil zeggen, die een politieke boodschap uiten/overbrengen) ruimschoots aangetroffen in het Akkadisch, Amoritisch en Arabisch, met name onder hoge ambtenaren in de omgeving van de koning en militaire leiders. Ten slotte, typische slavennamen komen voor in het Akkadisch en Arabisch.

De drie taalspecifieke hoofdstukken over diernamen leverden de volgende conclusies:

- Diernamen komen in alle Semitische talen voor als één-woord namen, achtervoegselnamen, en samengestelde namen. Hun aantal varieert echter van de ene taal naar de andere, afhankelijk van de rijkdom van het Onomasticon: Arabisch (257), Akkadisch (88), Hebreeuws (78), Ugaritisch (ca. 68), Aramees (ca. 60), Amoritisch (ca. 38), en Fenicisch (12).
- Diernamen komen niet voor als goddelijke elementen in het Arabisch of in het Hebreeuws (vermoedelijk als gevolg van Yahwistische tradities), en duiken veel vaker op in het Akkadisch dan in het Amoritisch, Aramees of Ugaritisch. Hun aanwezigheid kan worden verklaard door de symbolische rol die dieren speelden in religie, kunst en literatuur. Het andere type van theofore namen, dier-van-DN (= goddelijke naam), komt in al deze talen voor, en het zou een notie van tederheid of het behoren tot een bepaalde godheid (hond/kalf/schaap/lam/geit/-van-DN) of eer (leeuw-van-DN) kunnen weergeven.
- Diernamen wijzen op een oorspronkelijk 'Proto-Semitische' onomastische achtergrond vol van metaforische, affectieve en beschermende elementen. Er is echter geen bewijs voor totemisme of dierenaanbidding.
- Familie tradities (vernoemen naar een mannelijk of vrouwelijk familielid) speelden een belangrijke rol in het voortbestaan van dit soort namen, zoals blijkt uit samples uit het Akkadisch, Palmyreens en Arabisch.
- In de distributie ervan in de samenleving, blijken diernamen meer voor te komen onder mannen dan onder vrouwen en meer onder gewone mensen dan onder de elite en slaven.
- In het geval van Arabisch, waar deze namen zijn nog steeds in gebruik zijn, wijst ons onderzoek op een langdurige weerstand van de traditionele 'pre-islamitische' naamgevingsmethoden tegen islamitische naamgeving. Het duurde minstens drie eeuwen voordat Hadith-instructies invloed kregen op naamgeving. Hoewel deze invloed duidelijk is waargenomen in stedelijke en meer religieuze milieus, was deze tot voor kort onder nomaden geheel afwezig, hetgeen kan worden toegeschreven aan het behoudende karakter van hun naamgevingspraktijken. In hedendaags Arabisch, in het bijzonder in stedelijke milieus, zijn verschillende diernamen als voornamen verdwenen (behalve namen die verwijzen naar eervolle en elegante dieren), maar hebben het overleefd als bijnamen. Dank zij deze overleving kunnen wij concluderen dat de islamitische instructies niet in staat zijn geweest de naamgeving in de samenleving als geheel onder controle te krijgen, maar wel in

de familiekring. Met andere woorden, terwijl voornamen immuun zijn wegens familiale waarden, zijn bijnamen beïnvloedbaar door het gezag van de gemeenschap.

